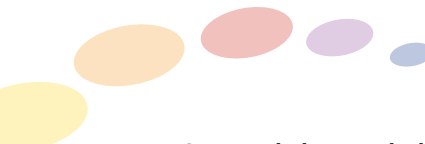

Begeleiding Startende Leraren Midden-Nederland

Startende leraren behouden voor het onderwijs en bevorderen dat zij zich sneller ontwikkelen als professional. Dat was het doel van het project Begeleiding Startende Leraren (BSL). In de regio Utrecht namen de afgelopen jaren 71 scholen, de Universiteit Utrecht en de Hogeschool Utrecht hieraan deel. Zij werkten aan de ontwikkeling en implementatie van BSL-programma's en instrumenten passend bij de eigenheid van de verschillende scholen. Eind 2019 is het project afgesloten. De opgebouwde expertise kreeg vorm in concrete producten en inzichten. In deze flyer delen we de belangrijkste en kijken we vooruit.

Producten

BSL-checklist

Basis van de BSL-checklist zijn de richtlijnen van het ministerie van OC&W voor inductieprogramma's voor starters. De thema's voor de checklist kwamen voort uit onderzoek van praktijkervaringen. Deze zijn uitgewerkt in een handzaam instrument. Hiermee kan een school zelf nagaan in hoeverre het voldoet aan de richtlijnen, en kan zij de eigen ontwikkelpunten vaststellen.

Schrijfwijzer beleidsplan BSL

Begeleidingsprogramma's verankeren in het personeelsbeleid draagt bij aan het voortbestaan ervan. Het project heeft daarom een schrijfwijzer ontwikkeld. Deze biedt een overzicht van de essentiële aspecten in een BSL-beleidsdocument, waaronder een visie op de begeleiding van startende leraren en de borging ervan in de school. Per onderdeel staan concrete aanwijzingen om het beleidsplan vorm te geven.

Methodiek voor Lesson Study

Met Lesson Study (LS) gaan kleine teams vanuit een praktijkvraag een les ontwerpen, uitvoeren en onderzoeken. De focus ligt hierbij op het leren van leerlingen. Zo ontwikkelen collega's samen onderwijs, en leren daarvan. Ook de startende leraar kan onderdeel uitmaken van dit team. In een veilige omgeving kan hij/zij leren van ervaren collega's en eigen expertise inbrengen. Voor de methodiek is een uitgebreide en een 'light' variant van een train-de-trainer programma ontwikkeld.

Inzichten

BSL is maatwerk

Eén begeleidingstraject als blauwdruk die voor elke school passend is, bleek niet realistisch. Elke school heeft immers een andere cultuur, structuur en visie. Dat vraagt om maatwerk. Scholen kunnen de BSL-checklist hiervoor als kader inzetten.

Ook voor leraren is maatwerk noodzakelijk. Aansluiten bij de behoeftes vergroot de kans dat zij gemotiveerd blijven om deel te nemen aan het BSL-traject. De inlegger in deze flyer biedt een praktisch overzicht van begeleidingsactiviteiten voor de verschillende ontwikkelingsfasen van een (startende) leraar.

Samenwerking binnen en met scholen

Om BSL binnen de school te borgen, is draagvlak en blijvende aandacht nodig. Daarom is er ingezet op samenwerking met én tussen meerdere actoren in de school. Bijvoorbeeld door met BSL-projectbezoeken de schoolleiding actief te betrekken. Ook staat BSL middels het Regionaal Netwerk Opleidingsscholen op de agenda van besturen van scholengroepen.

Een heldere visie op BSL

Elk BSL-programma start met een visie: Waarom willen we starters begeleiden en hoe sluit dit aan bij onze schoolorganisatie en onderwijsvisie? Veel voorkomende waarden hierbij zijn veiligheid, autonomie en persoonlijke aandacht. Deze waarden komen terug in het begeleidingstraject.

Scheiding en afstemming van begeleiden en beoordelen

Een vertrouwensband tussen coach en starter is een essentiële randvoorwaarde in een begeleidingstraject. Daarom moet de school de rollen van begeleiding en beoordeling scheiden én afstemmen. Dit kan bijvoorbeeld door observatie-instrumenten op elkaar af te stemmen of door het organiseren van een driehoeksgesprek met de teamleider, starter en coach.

Doorontwikkeling

In 2019 namen 40 scholen deel aan de BSL-audit en behaalden het BSL-certificaat. Veel scholen gaven aan door te willen ontwikkelen in regionale netwerken. Zij willen thema's als; professionalisering na het tweede en derde jaar, vakgerichte begeleiding, verankering in HRM, en het verbinden van opleiden en inductie, verder vormgeven.

Om verdere ontwikkeling en borging van BSL in de regio te vergroten, zijn en worden de volgende stappen gezet:

- In 2019 is samengewerkt met het Regionaal Netwerk Opleidingsscholen in Midden-Nederland. Samen opleiden, professionaliseren en onderzoeken staat hierin centraal.
- In het project ontwikkelde auditcriteria worden onderdeel van het keurmerk opleidingsschool. In de regio hebben scholen voor vo en mbo, en de opleidingsinstituten van UU en HU, een onderling kwaliteitskeurmerk 'Samen Opleiden'. Dit wordt aangevuld met een hoofdstuk over BSL.
- BSL moet meer verduurzaamd worden in de lerarenopleidingen. Beide opleidingsinstituten, UU en HU, en de opleidingsscholen dragen verantwoordelijkheid voor een gezamenlijk en gefaseerd opleidings- en professionaliseringstraject dat niet stopt na het behalen van de lesbevoegdheid.
- De HU integreert vanaf komend schooljaar het onderwerp 'begeleiden van startende leraren' in trainingen, zoals het schoolopleidertraject en trainingen voor werkplekbegeleiders.

Bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot regionale versterking van de samenwerking tussen opleidingsscholen en lerarenopleidingen. Het Platform Samen Opleiden en Professionaliseren bepaalt de inhoud hiervan.

**Meer informatie over het BSL-project is te vinden op:
www.bsl-utrecht.nl.**

Voor vragen, neem contact op met:

Monique van de Laarschot (HU) - monique.vandelaarschot@hu.nl

Sabine van den Brink (HU) - sabine.vandenbrink@hu.nl

Renske Vissers (UU) – r.j.c.m.vissers@uu.nl

Karin Smit (UU) - k.smit@uu.nl

Het project Begeleiding Startende Leraren is mogelijk gemaakt door
het ministerie van OC&W.

© Universiteit Utrecht en Hogeschool Utrecht, 2019

Universiteit Utrecht

Regionaal Netwerk Opleidingsscholen Midden-Nederland

Thema x Fase	Verbinden	Verbreiden	Verdiepen
Enculturatie	- Een startersdag organiseren - Een startersgids aanbieden - Collega's stimuleren om open te staan voor vragen en ideeën van startende leraren Starters: - Maken kennis met de functies van verschillende vergaderingen - Nemen deel aan teamuitjes - Leren werken met het leerlingvolgsysteem - Maken kennis met de zorgstructuur - Leren hoe met ouders wordt omgegaan	- Starters betrekken bij samenwerkingsmogelijkheden binnen vakoverstijgende projecten - Starters betrekken bij bovenschoolse samenwerkingsmogelijkheden met vakgenoten	Starters betrekken bij activiteiten in de beroepsgroep/vakvereniging, zoals conferenties en studiereizen
Werkdruk-vermindering en leerzaam werk	- Het aantal lesuren reduceren met het in de cao vermelde percentage (20%) - Afspraken maken over niet-lesgebonden taken - Starters begeleiden bij het vinden van balans tussen werk en privé - Geen als 'moeilijk' bekend staande klassen toedelen aan starters Zorgen voor: - een evenwichtig lesrooster - weinig wisselingen van lokaal - een lokaal dicht bij een vakcollega - een aantal parallelklassen	- Taken aanpassen op ontwikkelingsdoelen en interesses van de starter - Het aantal lesuren reduceren met het in de cao vermelde percentage (10%) - Taken aanbieden die voldoende uitdaging bieden	- Taken aanpassen op ontwikkelingsdoelen en interesses van de starter - Taken aanbieden die voldoende uitdaging bieden
Observatie en coaching	- Maandelijkse observatie en coaching aanbieden door een getrainde coach, bij voorkeur op basis van video-opnamen en/of op basis van een ICALT of VIL afname - Begeleiding aanbieden door een vakcollega	- Twee tot vijf keer per jaar observatie en coaching aanbieden door een getrainde coach, bij voorkeur op basis van video-opnamen en/of op basis van een ICALT of VIL afname - Structuren vormen die collegiale consultatie mogelijk maken	Jaarlijks observatie en coaching aanbieden door een getrainde coach, bij voorkeur op basis van video-opnamen en/of op basis van een ICALT of VIL afname
(Doorlopende) professionele ontwikkeling	- Praktijkgerichte intervisie- en themabijeenkomsten organiseren - Mogelijkheid aanbieden om gezamenlijk lessen voor te bereiden - Leerlingfeedback mogelijk en inzichtelijk maken, bijvoorbeeld door middel van de VIL - Starters met coaches en/of leidinggevende persoonlijke ontwikkeldoelen laten formuleren	- Lesson Study organiseren met vakcollega's - Structuren vormen voor samenwerking met een of meerdere vakcollega's m.b.t. lesvoorbereiding en ontwikkeling van toetsen - Intervisie- en themabijeenkomsten organiseren over pedagogische en (vak)didactische thema's, zoals feedback geven, differentiatie en activerende werkvormen - Starters met coaches en/of leidinggevende persoonlijke ontwikkeldoelen laten formuleren - Onderzoek naar de eigen lespraktijk faciliteren - Mentoraatstraining en/of een duomentoraat aanbieden	- Lesson Study met vakcollega's organiseren - Starters met coaches en/of leidinggevende persoonlijke ontwikkeldoelen laten formuleren: keuze voor specialisatie en betrokkenheid bij onderwijsprojecten binnen en buiten de school - Onderzoek naar de eigen lespraktijk en onderzoek naar schoolbrede onderwijsontwikkelingen faciliteren - Mogelijkheden bieden tot kennisdeling: het bezoeken van en bijdragen leveren aan conferenties